

Це був звичайний день. Календар біля мого ліжка вже був перегорнутий на лютий 2007 року, і я обвів великим чорним квадратом 18-те число. Застібнувши ремені на підсумку із боезапасом, визирнув у маленьке віконце в ногах ліжка. Сонце сходило над Іраком, і під вранішнім промінням його піски відблискували червоним. Ще одним днем ближче до завершення місії, заради якої нас надіслали сюди. Збігала половина мого відрядження до Іраку, і вже почали більш-менш складатися плани на відпустку, яку я мріяв провести з дружиною й дітьми. Узяв із полицки їхнє фото, затамувавши у серці спогад про рідні карі очі. Дивитися довго була несила. Потерта картка вже в кишені, під бронежилетом. Час збиратися.

«Перші прийшли, підемо останні» – таким був наш девіз. Я був розвідником загону «В» 1-го ескадрону 89-го механізованого полку 10-ї гірсько-піхотної дивізії з Форт-Драму, штат Нью-Йорк. Ми розмішувалися південніше від Багдада, біля фермерського селища, що звалося Юсифія. Нашим завданням була розвідка для збору інформації про ворожі сили та контроль безпеки на дорогах, аби ними могли спокійно їздити військові й цивільні. Відомості ми брали й безпосередньо від людей, і зі спостережень за радіообміном у районі. Ми були на передку, удень і вночі збираючи дані для підтримки сил коаліції, затримуючи чи знищуючи ворога. Я мав спостерігати й повідомляти про побачене не тільки бійцям з передової, а й командному центру. Нас готували шукати ворога і тримати його в полі зору.

Із першими годинами 19-го числа я почав помічати дещо незвичне, від чого стає не по собі, коли патрулюєш у своєму секторі. Керувати нашою командою призначили нового лейтенанта, наші рації не працювали як слід, до того ж якийсь цивільний повідомив про саморобний вибуховий пристрій (СВП), який треба було обстежити.

Шлях, яким мав рухатися наш конвой, нагадував радше мінне поле. Що двадцять – п'ятдесят метрів зяяли величезні кратери: у них міг запросто пірнути чималий бусик. Ця гравійка, на прізвисько «Металіка», таїла стільки загроз, що ходити нею пішки було значно безпечніше, ніж їздити. Дорога перетинала так званий трикутник смерті з трьох невеличких іракських містечок південніше від Багдада, що стали розсадником повстанців. Місцина була підступною, попри пальми, зелені поля і смарагдові води Євфрату неподалік. Спека закутувала краєвид паркою імлюю, піт скрапував із чола й ляпав на мікрофон гарнітури, прикріпленої до шолома. Я сьорбнув води з пляшечки, щоби змочити посолонілі й пошерхлі від дорожньої куряви губи.

Зазвичай ми патрулювали пішки, та саме цього дня не мали такої розкоші. Не було часу. Ми отримали наказ виявити СВП і охороняти його до приїзду групи підбивників. Наш «Хамві» йшов третім у конвої з чотирьох машин. Нас було п'ятеро: мій водій, стрілок, двоє піхотинців, один із них – медик, та я. Ми вже встигли стати командою, хоч були й не так довго разом. Мене призначили очолити цю групу після трагічної смерті молодого солдата на початку її формування. Тим, хто вижив, утрата далася тяжко – через смерть товариша ще двоє бійців пережили посттравматичний стресовий розлад (ПТСР) і вибули. Решта були хоробрими, добре тренованими, готовими виконати будь-яке поставлене завдання. Разом із тим вони були майже дітьми. Їх легко можна було уявити на футбольному полі чи на шкільному випускному вечорі кількома місяцями раніше. Як і я, вони були добровольцями. Усі ми знали, що маємо виконати свою справу, і були готові до того. Мені не треба було багато часу, аби зрозуміти – кращих бійців годі й шукати. Дуже скоро ми побратались: мали спільні житло та їжу, ділилися своїми історіями, а бої згуртували нас ще сильніше. Ми були воїнами, готовими покласти життя один за одного.

* * *

Патрулюючи, ми рухалися повільно, тримаючи безпечну дистанцію від попередніх машин і видивляючись на дорозі бомби, пастки

[Купить книгу на сайті kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

й усе незвичне. СВП загалом штука нескладна – така собі саморобна бомба. Для цього потрібні вмикач, запал і заряд, щоби зруйнувати броню. СВП вбиває або раниць детонацією, ударною хвилею, осколками і вогнем. Зазвичай такі пристрої роблять з артилерійських чи мінометних снарядів, додаючи різну кількість вибухівки. Інколи ми знаходили СВП, заховані в стінах за пропагандистськими плакатами, ці пастки було легко знайти через неприховані проводи від вмикача. Часом вибухівку маскували в бетоні вуличного бордюру. Не дивним було знайти СВП у туші якоїсь тварини біля дороги. Іноді їх ховали в купі гниючого сміття або під покинутою автівкою. Проїжджаючи під мостами чи естакадами, ми дивились угору, очікуючи на гранату чи вибухівку, які нерідко кидали на наші конвої. Ворог спостерігав за нами звіддаля й підривав сховане, коли ми проїжджали поряд. Він міг установити доволі велику вибухівку, просто закопавши її в придорожній багнюці, тож виявити її без належних зусиль було непросто. Такі закопані міни нескладно з'єднати одну з одною, мов гірлянду, і тоді одна людина може знищити цілу ланку машин або ж зупинити конвой і розстріляти його вщент. Хай де сховати вибухівку, підірвати її можна по-різному, навіть такою невинною штукаю, як мобільний телефон.

Наразі наше розвідджерело дало мало деталей, тож командир виклав усе, що знав. Ми стиха оглядали місцевість і були цілком наповані. Мій водій сповільнився аж до холостого ходу, поки наші машини гуркотіли повз відкрити місцину, цілком безлюдну. По один бік струмив арик: каламутна зелена вода стікала й звивалася між заростями болотної трави. По інший бік просторі фермерські наділи були покроплені розбомбленими хатками, подекуди і вцілілими. Ми й далі стежили, просуваючись за передньою машиною. Товсті шини вантажівки здійснювали хмару пилу, хоча швидкість наша була геть малою. Кулеметник стояв у задній частині «Хамві», напружено стежачи за будь-чим несподіваним. Усі ми були наповані, мовчали, вслухаючись лише в тріск рації з головної машини.

Вирви від попередніх СВП були такими величезними, що доводилося їхати самим краєм дороги, щоб їх оминати. Мій водій обереж-

но просувався навколо широкого кратера, ретельно тримаючись колесами колії від машин, що пройшли перед нами.

І тут розверзлося справжнє пекло.

* * *

Ми наскочили на СВП, закопаний в дорозі, саме за сидінням водія. Пекло вибухнуло в небі й розірвало повітря тисячами осколків. Усе в машині рознесло. Потім у звітах надійшли свідчення, що чорний гриб хмари було видно за кілька кілометрів. Численні вибухи боекомплекту в авто розносили полем осколки майже на гектар.

Кевларовий шолом зірвало з моєї голови першим вибухом, вуха відірвало. Без тями, я впав у машині прямо на вогонь.

Охоплена вогнем, автівка була розбита вщент. Отямившись, я побачив, як хтось із групи намагався мене врятувати. Я почав боротися на передньому сидінні, силкуючись вирватися. У задній частині «Хамві» ми везли ракетну установку АТ-4, заряджену 84-мм протитанковими кумулятивними боеголовками, які розпеклися і здетонували, створивши навколо мене вогняний вихор. Я мав звільнитися від бронезицета, бо він плавився від вогню і стікав на ноги. Боекомплект у моїх підсумках і далі вибухав, а мені здавалося, що це ворожа пальба, тож я з усіх сил шукав свою зброю, аби відстрілюватися. Вибух потрощив кістки, пошматував кінцівки, обсмалив шкіру, попалив одяг і перетворив усе на хаос.

Роззираючись у пошуку ворога, щоби дати відсіч, я скоро зрозумів, що в біді. Моїх людей не було. Здогадався гукати на допомогу по радіо, але, глянувши на кабель, побачив, що мікрофон розплавився. Я втратив орієнтацію, і секунди здавалися довшими за дні. Напружився, щоби зрозуміти, що коїться навколо. Горіло все. Я й далі чув те, що мені здавалося перестрілкою, хоча насправді це рвався боезапас у задній частині «Хамві», розжарюючи та обсмалюючи все навколо мене. Одне я запам'ятав дуже добре – нестерпний жар. Мої рухи були хаотичними, і я не міг мислити ясно. Не бачив нікого зі своїх людей, але знав, що треба будь-що вибратися з машини.

Двері «Хамві» важать майже півтора центнера, і я знесилився, намагаючись прочинити їх, вибити ногами, але вибухом землю під машиною сильно спучило. Я мав вирватися з цієї смертельної пастки... Мав дістатися решти з моєї команди, передати їм, щоби були наготові. Адреналін скипів, я штовхнув двері «Хамві», посунув ними гравій і врешті відчинив. Один зі членів екіпажу попередньої машини підбіг на допомогу. Геть очманілий і дезорієнтований, я пробував якось керувати порятунком. Намагався сказати тому солдатові: «Мерщій, витягай наших!» Та він потяг мене від вогню, щоби швидше надати допомогу. Він прикривав мене своїм тілом, бо ж кулі свистіли й далі – коробки з боєкомплектom, розпікаючись, так і рвалися у «Хамві» побіля нас.

Ще кілька хлопців підхопили мене й відтягли чимдалі від цієї кривавої бані. Ключиця в мене тріснула навпіл. Кров струменіла обабіч голови, юшила з лиця, носа, очей і дірок, де були вуха. Опустивши очі, я побачив, що рукав на правиці впікся в шкіру, немов пластик. Тіло моє димілося. Раніше мені вже доводилося бачити обпечених солдатів. Тож я знав, що мої справи кепські.

Та однаково мав з'ясувати, де мої хлопці. Чув, як хтось доповідав у ефірі: «Маємо вибух СВП і вогневий контакт зі стрілецької зброї. Потрібна евакуація пораненого й підтримка з повітря».

Я глянув на свою знівечену лівицю й подумав: «Старий... тобі й справді належить за це вихідний...»

Моє тіло й далі тліло, а я думав про одне... мої солдати. Сержант, що керував взводом, підійшов і став наді мною, нерухомо розпростертим на землі. Він розглядав мене, і наші очі зустрілися. Я, звісно, і гадки не мав, які в мене поранення. Ми були друзями, і я був певен, що про моїх хлопців він подбає. У його очах я бачив щось таке, чого ніяк не міг усвідомити, аж поки не збагнув – це страх. Бо ж звідки мені було знати, який погляд у людини, що дивиться на солдата, обпеченого і спотвореного до невпізнання.

* * *

Лежачи на землі, я міг чути, як наближається вертоліт. Відчував подув від гвинта «вертушки», коли та готувалася до посадки – курною пилюгою повіяло в наш бік. Командир екіпажу вискочив з гвинтокрила, медики допомогли повантажити мене. Командир кинув: «Тримайся, ми рушаємо, щоби вивезти тебе звідси. З тобою все буде гаразд». Я поглянув на ліву руку, де шкіра звисала з кістки разом зі шматтям від моєї вогнестійкої рукавички, що прилипло до скривавленої плоті. Так, я тримався щосили, щоби лишатися притомним.

«Порядок. Не хвилюйся за мене, – відповів я медику. – Та де мої солдати?» Я навіть не уявляв, що мені відірвало обидва вуха, знесло майже увесь ніс, шкіра на лиці обвуглилася, що я втратив кілька пальців і мав переломи хребта й ключиці. До того ж тіло тліло й далі, а понад третини шкіри вже просто не було. Вертоліт-медевакуатор злетів і взяв курс на 28-й військово-польовий шпиталь (ВПШ) у «зеленій зоні» Багдада, команда медиків намагалася стабілізувати мій стан ще в повітрі, хоч я й досі тлів. Пропелер «Блекгока» свистів над головою, а я тільки бачив, як укрите димом рештки нашого конвою зникають із виду.

Під час польоту я то непритомнів, то приходив до тями й цілковито розумів, що робиться довкола, і все ж боявся, що все те марне. Щойно ми сіли в «зеленій зоні», медсестри й лікарі ВПШ одразу ж стали до діла, зрізуючи одяг і обробляючи рани. Я ж ніяк не вгавав, кричав на них сказано: «Скільки раз вам казати... Відповідайте – де мої солдати?»

Група невідкладної допомоги на ті крики не зважала, лишень коли от-от у рештки моєї руки мали вколоти голку крапельниці, аби викликати штучну кому, один заюшений кров'ю лікар сказав: «Дізнаєшся. За кілька місяців».